ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **M. P.**, zastoupeného JUDr. Vratislavem Klimentem, advokátem se sídlem Dr. Skaláka 10, Přerov, proti žalovanému: **Magistrát města Přerova**, se sídlem Bratrská 2888/34, Přerov I – Město, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 9. 2008, č. 64532/2008/PRR a č. 64508/2008/PRR, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 12. 2009, č. j. 38 Cad 8/2009 - 33,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna ustanoveného advokáta JUDr. Vratislava Klimenta **se určuje** částkou 960 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností brojí žalobce (dále též „stěžovatel“) proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 12. 2009, č. j. 38 Cad 8/2009 - 33, jímž byla (pro předčasnost) odmítnuta žaloba žalobce proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 9. 2008, č. 64532/2008/PRR a č. 64508/2008/PFR, o odnětí dávky doplatku na bydlení a o odnětí dávky příspěvku na bydlení.

V žalobě napadl žalobce blíže neurčené rozhodnutí Magistrátu města Přerova a požádal o ustanovení zástupce. K žalobě připojil protokol sepsaný žalovaným dne 9. 6. 2008, ve kterém byl žalobce mimo jiné poučen o možnosti řešení sociální situace využitím jeho majetku do 31. 7. 2008 a v případě, že tuto možnost nevyužije, byl upozorněn, že dávky v hmotné nouzi mu budou odejmuty s účinností od 1. 8. 2008.

Na výzvu krajského soudu pak zaslal žalobce dvě napadená rozhodnutí uvedená v záhlaví.

Vzhledem k tomu, že žaloba postrádala zákonem stanovené náležitosti, vyzval krajský soud žalobce usnesením č. j. 38 Cad 8/2009 - 14 ze dne 29. 5. 2009 k doplnění a upřesnění podání. Dne 25. 5. 2009 bylo krajskému soudu doručeno doplnění žaloby, ze kterého krajský soud zjistil, že podání žalobce doručené soudu dne 31. 7. 2008 bylo podáno dříve, než mu bylo doručeno rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 9. 2008, kterým žalovaný rozhodl o odnětí dávky doplatku na bydlení a odnětí dávky příspěvku na živobytí.

Krajský soud uvedl, že žalobce tak podal žalobu dříve, než mu bylo doručeno rozhodnutí orgánu příslušného rozhodovat o dávkách pomoci v hmotné nouzi, neboť žalobu předal k poštovní přepravě dne 30. 7. 2008, napadená rozhodnutí žalovaného byla vydána až následně, a to 22. 9. 2008 a dne 3. 10. 2008 byla žalobci doručena. Krajský soud proto žalobu doručenou soudu dne 31. 7. 20008 podle § 46 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního (dále „s. ř. s.“) odmítl jako předčasně podanou. Na okraj dále konstatoval, že i v případě, že by žalobce podal žalobu proti rozhodnutím žalované až po jejich doručení, tedy po 22. 9. 2008 resp. po 3. 10. 2008, nezbylo by soudu než tuto žalobu také odmítnout podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť žalobce nevyčerpal řádné opravné prostředky v řízení před správním orgánem, o jejichž podání byl řádně v obou rozhodnutích poučen.

Proti usnesení Krajského soudu v Ostravě brojí stěžovatel kasační stížností, v níž napadá právní závěr krajského soudu o odmítnutí žaloby [§ 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.]. Stěžovatel uvedl, že mu bylo v červenci 2008 zaměstnancem žalované ústně sděleno, že mu budou k 1. 8. 2008 odebrány sociální dávky. Aniž by čekal na písemné vyhotovení rozhodnutí, podal stěžovatel proti tomuto sdělení žalobu, jenž byla soudu doručena dne 31. 7. 2008. Rozhodnutí o odejmutí dávky příspěvku na bydlení a doplatku na bydlení byly stěžovateli doručeny až 3. 10. 2008, přičemž předmětné dávky mu byly odebrány se zpětnou účinností, tedy ode dne 1. 8. 2008. Stěžovatel měl za to, že obrana formou žalobního návrhu je dostatečná, a proto již nepodával žádný opravný prostředek. Stěžovatel se nacházel v tíživé sociální situaci a nemohl čekat na vydání rozhodnutí. Odejmutím dávek byl zkrácen na svých právech, neboť se ocitl bez prostředků, tudíž měl nárok na pomoc v hmotné nouzi.

Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Vzhledem ke skutečnosti, že napadeným usnesením krajského soudu byla žaloba odmítnuta, mohl Nejvyšší správní soud toto rozhodnutí přezkoumat pouze z hlediska

jeho zákonnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. a nezabýval se dalšími důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti, tj. důvody uvedenými v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. týkajícími se okolností odejmutí příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení.

Při posouzení věci vyšel Nejvyšší správní soud především ze znění § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 68 písm. a) s. ř. s., podle něhož soud odmítne návrh, který je podle o. s. ř. nepřípustný, poněvadž žalobce nevyčerpal řádné opravné prostředky v řízení před správním orgánem, připouští–li je zvláštní zákon. Krajský soud zcela správně na tento důvod odmítnutí žaloby poukázal, nicméně je třeba uvést, že tento důvod má přednost před důvodem odmítnutí pro předčasnost žaloby ve smyslu § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s., který byl v dané věci též dán a o nějž krajský soud opřel své rozhodnutí.

Předčasnost lze totiž zkoumat toliko za situace, že vůbec bylo vydáno správní rozhodnutí v řízení o instančně posledním řádném opravném prostředku v řízení před správním orgánem, který zákon připouští podat. Nebylo-li takové rozhodnutí (v daném případě rozhodnutí o odvolání) vydáno, neboť řízení o něm ani nebylo zahájeno, jelikož stěžovatel odvolání jako opravný prostředek, který mu příslušel, vůbec nepodal, nelze o včasnosti, opožděnosti či předčasnosti žaloby podle § 65 a násl. s. ř. s. uvažovat, neboť pojmově nepřipadá v úvahu zkoumat skutečnosti rozhodné pro běh lhůty k podání žaloby.

Ta je podle § 72 odst. 1 s. ř. s. vázána na oznámení napadeného správního rozhodnutí doručením jeho písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, přičemž o oznamování rozhodnutí (tedy i ve vztahu k předčasnosti žaloby – o tom, zda je vůbec co oznamovat, tj. zda již vůbec došlo k vydání rozhodnutí, proti němuž by bylo možno brojit správní žalobou) má smysl uvažovat toliko tehdy, existuje-li vůbec řízení o instančně posledním opravném prostředku v řízení před správními orgány, jehož výsledkem má být správní rozhodnutí napadnutelné žalobou. Tak tomu však v projednávané věci nebylo, neboť řízení o tomto opravním prostředku neproběhlo a důvod k odmítnutí žaloby podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 68 písm. a) s. ř. s. byl dán.

Ke stěžovatelově domněnce o nadřazenosti procesní obrany pomocí žaloby před podáním řádného opravného prostředku je třeba uvést, že stěžovatel se nesprávně domáhal aktivace soudní ochrany již za stavu, kdy veřejná správa ještě vůbec nerozhodla o jeho subjektivních veřejných právech a povinnostech, natož aby prvoinstanční rozhodnutí podrobil přezkumu v řízení o opravných prostředcích, měl - li za to, že bylo rozhodováno v jeho neprospěch. Posouzení nepřípustnosti jeho žaloby dle § 68 písm. a) s. ř. s. je výrazem zásady uvedené v § 5 s. ř. s. Dle tohoto ustanovení nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak, lze se ve správním soudnictví domáhat ochrany práv jen na návrh a po vyčerpání řádných opravných prostředků, připouští-li je zvláštní zákon. Soudní ochrana tak nenahrazuje správní přezkum, ale nastupuje teprve poté, kdy jsou vyčerpány veškeré možnosti nápravy nezákonného či vadného správního rozhodnutí prostředky správního řízení s tou podmínkou, že procesní předpisy správního řízení podání opravných prostředků umožňují. Svých práv se tedy žalobou proti rozhodnutí správního orgánu nemůže úspěšně domoci ten, kdo proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně opravný prostředek (tj. odvolání) nepodal, s výjimkou případů, kdy rozhodnutí správního orgánu bylo na újmu práv žalobce změněno k opravnému prostředku jiného. Tento závěr

vyslovil Nejvyšší správní soud např. ve svém rozhodnutí ze dne 12. 5. 2005, č. j. 2 Afs 98/2004 - 65, publikovaném pod č. 672/2005 Sb. NSS: „Podmíněnost vyčerpání opravných prostředků ve správním řízení před podáním žaloby k soudu [§ 5, § 68 písm. a) s. ř. s.] je nutno vnímat jako provedení zásady subsidiarity soudního přezkumu a minimalizace zásahů soudů do správního řízení. To znamená, že účastník správního řízení musí zásadně vyčerpat všechny prostředky k ochraně svých práv, které má ve své procesní dispozici, a teprve po jejich marném vyčerpání se může domáhat soudní ochrany. Soudní přezkum správních rozhodnutí je totiž koncipován až jako následný prostředek ochrany subjektivně veřejných práv, který nemůže nahrazovat prostředky nacházející se uvnitř veřejné správy."

Jakkoli tedy právní závěry, ke kterým dospěl krajský soud, byly v určitých ohledech nepřesné, ve výsledku rozhodl tento soud zcela správně, tj. v souladu se zákonem, odmítl-li stěžovatelovu žalobu. Kasační stížnost stěžovatele tedy nebyla důvodná a Nejvyšší správní soud ji proto podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalované v dané věci náhradu nákladů řízení podle zákona nelze přiznat. Stěžovateli byl usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 4. 2009, č.j. 38 Cad 8/2009 - 12, pro soudní řízení ustanoven zástupce - advokát. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování podle § 35 odst. 8 s. ř. s. použitého podle § 120 s. ř. s. stát. Nejvyšší správní soud určil odměnu advokáta podle § 7 a § 9 odst. 3 písm. f) ve spojení s § 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif") na základě provedeného úkonu právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu částkou 500 Kč za jeden úkon právní služby po 500 Kč spočívající v podání kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud dále přiznal 1 x 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Pokud se týká převzetí a přípravy zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. a) téže vyhlášky], soud vzal především zřetel na to, že se jedná o zastoupení advokátem, který žalobce zastupoval již v řízení před soudem prvního stupně. Celková odměna zástupce stěžovatele tedy činí 800 Kč. Protože je ustanovený zástupce plátcem daně z přidané hodnoty, náleží mu rovněž podle § 35 odst. 8 s. ř. s. částka, kterou je z přiznané odměny na této dani povinen odvést. Celkem tedy ustanovené zástupci náleží 960 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení stěžovatele nese dle ust. § 60 odst. 4 s. ř. s. stát.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 26. května 2010

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda

senátu